

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Registratie discriminatieklachten bij antidiscriminatievoorzieningen 2014

Methode en uitkomsten

Moniek Coumans

Inhoud

1 INLEIDING	2
2 METHODE	2
3 UITKOMSTEN	4
3.1 TOTAAL AANTAL MELDINGEN IN 2014	4
3.2 DISCRIMINATIEGROND	5
3.3 MAATSCHAPPELIJK TERREIN	7
3.4 AARD	10
3.5 KLACHTBEHANDELING	12
4 CONCLUSIES	13
REFERENTIES	15
BIJLAGE	16

1 Inleiding

Dit rapport doet verslag van de door gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) geregistreerde discriminatiemeldingen over het jaar 2014. Sinds januari 2010 zijn alle Nederlandse gemeenten verplicht ingezetenen toegang tot een antidiscriminatievoorziening te bieden, die onafhankelijke bijstand verleent bij de afwikkeling van klachten over discriminatie. Deze meldingen moeten volgens de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) ook worden geregistreerd, waarbij vaste rubrieken zoals de aard van de discriminatie en hoe deze zijn afgehandeld ingevuld dienen te worden. Voor deze registratie hoort een bij ministeriële regeling vastgesteld registratieformulier gebruikt te worden (Koninkrijk der Nederlanden, 2010). Daarop worden meldingen onderverdeeld naar de discriminatiegrond, het maatschappelijk terrein waarop het voorval plaatsvond, de aard van de klacht en hoe de klacht verder is afgehandeld.

Sinds 2011 verzorgt het CBS de analyse en rapportage over deze jaarlijkse registratie (CBS, 2011; CBS, 2012; Coumans, 2013). In dit rapport wordt allereerst kort beschreven hoe de gepresenteerde gegevens tot stand zijn gekomen (Paragraaf 2). In paragraaf 3 wordt gerapporteerd over het totaal aantal meldingen dat in 2014 bij alle gemeenten is binnengekomen. Deze paragraaf gaat vervolgens ook in op de discriminatiegrond van de melding, het maatschappelijk terrein waarop de melding van discriminatie plaatsvond, de aard of vorm van de discriminatie en de manier waarop de klacht is afgehandeld. Ook wordt onderscheid gemaakt tussen meldingen die over een voorval in de eigen gemeente gaan en meldingen die betrekking hebben op een andere gemeente.

In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt in deze rapportage, naast de cijfers over de meldingen van ingezetenen van de desbetreffende gemeente, ook het totaal aantal meldingen (dus inclusief niet-ingezetenen) per meldingspost gerapporteerd. Bij ingezetenen gaat het om personen die als inwoner geregistreerd staan bij de gemeente in kwestie, en bij niet-ingezetenen gaat het om alle personen waarbij dat niet het geval is, of het niet bekend is (zie ook Koninkrijk der Nederlanden, 2010, p5).

Bij de beschrijving van de resultaten wordt, waar mogelijk, een vergelijking gemaakt met de uitkomsten vanaf 2011. In paragraaf 4 worden enkele conclusies getrokken naar aanleiding van de bevindingen.

2 Methode

Over het jaar 2014 hebben alle 403 gemeenten de formulieren opgestuurd. Het totaal aantal meldingen dat hier gerapporteerd wordt, is daardoor vergelijkbaar met dat van 2013 en 2011. Ze zijn niet geheel vergelijkbaar met 2012, omdat in dat jaar niet alle gemeenten reageerden. Een vergelijking over alle jaren van het relatieve aandeel van een bepaald soort melding op het totaal aantal meldingen binnen die hoofdcategorie, zoals discriminatiegrond of maatschappelijk terrein is ook mogelijk.

De binnengekomen formulieren zijn ingevoerd en verwerkt tot een analysebestand. Ondanks het opgelegde standaardformulier waren er nogal wat gemeenten die daarvan afweken. Over 2014 week 47 procent van de

ingevoerde formulieren (190 gemeenten) op de een of andere manier af van het standaardformulier. Dit is vergelijkbaar met het aandeel in 2013, toen het ging om 45 procent van de formulieren die niet standaard waren. In tegenstelling tot voorgaande jaren zijn de formulieren in 2014 ingevoerd en gecontroleerd door het ministerie van BZK. Indien er vragen of onduidelijkheden waren, is rechtstreeks contact opgenomen met de desbetreffende gemeente. Hierdoor is het proces van rapportage verbeterd.

Een ander punt van verbetering is dat er een herinrichting van het programma LBA-net heeft plaatsgevonden. Dit is een programma van de Landelijke Brancheorganisatie van Antidiscriminatiebureaus (LBA), waarmee een aantal antidiscriminatievoorzieningen (ADV's), de voorzieningen die voor gemeenten de meldingen verzamelen, sinds januari 2012 werken. De meeste ADV's die aangesloten zijn bij de LBA gebruiken dit programma, maar niet allemaal (Andriessen en Fernee, 2012). In LBA-net wordt bij iedere melding onder andere de discriminatiegrond geregistreerd. Daarnaast is het mogelijk om in het programma de discriminatiegrond verder te specificeren door subcategorieën te selecteren. Bij de discriminatiegrond godsdienst kan in een subcategorie bijvoorbeeld worden aangegeven welke godsdienst het betreft. Het was tot eind 2014 niet mogelijk om over de geregistreeerde subcategorieën te rapporteren, omdat de rapportagefunctie van het registratieprogramma alleen het rapporteren van (hoofd)categorieën ondersteunde. Vanaf 2015 wordt met de nieuwe programmastructuur gewerkt, wat betekent dat in deze rapportage, voor de ADV's die met dit programma werken, wel gerapporteerd kan worden over deze subcategorieën. Zo worden de meldingen van antisemitisme als een aparte post onder discriminatiegrond opgenomen, en niet langer als onderdeel van ras of godsdienst. In deze rapportage wordt daar ook als zodanig over gerapporteerd.

Het invullen van de formulieren gebeurde net als in voorgaande jaren niet door alle gemeenten op dezelfde manier. Sommige gemeenten maakten geen onderscheid tussen meldingen van ingezetenen en niet-ingezetenen, of splitsten meldingen van ingezetenen niet uit naar 'eigen gemeente' en 'andere gemeente'. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de gemeente Amsterdam; de gemeente met verreweg het grootste aantal meldingen. In dit rapport is hiernaar wel uitgesplitst, maar bij de interpretatie van de uitkomsten moet er rekening mee worden gehouden dat het beeld enigszins vertekend is.

Bij het interpreteren van de cijfers is het van belang op te merken dat bepaalde meldingen onder meerdere discriminatiegronden kunnen vallen en dat de aard van de klacht en de behandeling ervan eveneens meerledig kan zijn. Op het verplichte standaardformulier wordt hiernaar verwezen met een tweetal voetnoten¹. Tegelijk kan het voorkomen dat niet alle meldingen in de subcategorieën terugkomen. Ook hier wordt in een voetnoot op het standaardformulier naar verwezen². Zoals reeds eerder opgemerkt heeft het

¹ Voetnoten zoals ze op het verplichte standaardformulier zijn opgenomen:

- Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal klachten. Een klacht kan namelijk over discriminatie op meerdere gronden gaan, waardoor er verschil ontstaan tussen de twee totalen.
- Per klacht kunnen meerdere wijzen van klachtbehandeling worden toegepast en geregistreerd. Daarbij kan de wijze van klachtbehandeling niet of niet volledig ingevuld zijn voor de op het moment van rapportage nog lopende klachten. Het totale aantal geregistreeerde werkwijzen van klachtbehandeling kan om die redenen dan ook afwijken het totale aantal klachten.

² - De werkwijze 'registratie' betekent dat de klachtbehandeling heeft bestaan uit het registreren van de klacht of melding en uit het geven van een korte reactie (telefonisch of per e-mail).
Staatscourant

ministerie van BZK dit jaar de ingestuurde formulieren gecontroleerd, waarbij de gemeenten waarvoor de totalen in de kolommen op enige manier niet klopten met de subcategorieën, benaderd zijn om daar duidelijkheid over te geven.

3 Uitkomsten

3.1 Totaal aantal meldingen in 2014

In 2014 werden over de 403 deelnemende gemeenten 15897 meldingen geregistreerd (zie Tabel 1). Daarvan kwamen 10667 meldingen van ingezetenen van de gemeenten en 5230 van niet-ingezetenen van de gemeente. Bij de meldingen van ingezetenen ging het bij 70 procent van de meldingen om een voorval in de eigen gemeente. Dat is 10 procentpunt minder dan in 2013.

Opvallend is dat in 2014 het aantal meldingen van niet-ingezetenen over voorvallen in de gemeente nog meer is toegenomen dan in 2012 en 2013, toen ook reeds een stijging werd geconstateerd. Tussen 2011 en 2013 steeg dit aantal van 859 meldingen naar 1197 in 2013. In 2014 kwamen er 5230 meldingen binnen. Het aandeel niet-ingezetenen maakte met ongeveer een derde ook een veel groter deel uit van het totaal aantal meldingen dan in 2012 en 2013 toen dit aandeel nog op 17 procent lag. In 2011 was dit nog geen 13 procent.

Het totaal aantal meldingen is in 2014 meer dan verdubbeld ten opzichte van dat in 2013.

Tabel 1: Totaal aantal meldingen dat bij gemeenten is geregistreerd, 2011-2014

Van ingezetenen		Van niet-ingezetenen			Totaal ingezetenen en niet-ingezetenen
Registratiejaar	Totaal	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente	Voorval in de gemeente	
<i>Jaar</i>	<i>Aantal</i>				
2014	10667	7465	3202	5230	15897
2013	6038	4802	1236	1197	7235
2012*	5594	4541	1053	1181	6775
2011	5935	4842	1093	859	6794

*In 2012 ontbraken de gegevens van 21 gemeenten, waardoor het totaal aantal meldingen van dat jaar niet goed vergelijkbaar is met dat van de overige jaren, toen wel de gegevens van alle gemeenten binnen kwamen

Bij 21 gemeenten (5,2 procent van alle gemeenten) kwam in 2014 geen enkele melding binnen, tegenover 35 in 2013, 22 in 2012 en 48 in 2011. Van

ingezetenen kwamen in 2014 bij 23 gemeenten geen meldingen binnen, tegen 41 in 2013, 34 gemeenten in 2012 en 54 gemeenten in 2011.

Opgemerkt moet worden dat als de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) uit de analyse worden gehouden het totaal aantal meldingen op 7706 zou zijn uitgekomen. Dit betekent dat de stijging voor het grootste deel op conto komt van de vier grote steden.

Net als in voorgaande jaren worden in 2014 relatief de meeste meldingen gedaan in de grote steden. In 2014 heeft ruim de helft van alle meldingen betrekking op de vier grote steden. In tegenstelling tot eerdere jaren is Amsterdam niet langer koploper wat het aantal meldingen betreft. In 2014 is het de gemeente Den Haag, die met 4986 meldingen verantwoordelijk is voor 31 procent van alle meldingen over dat jaar

In de minder stedelijke gebieden is het aandeel meldingen veel lager; van alle meldingen is in 2014 slechts een tiende afkomstig uit weinig en niet-stedelijke gemeenten. Dit is een lager aandeel dan in de twee jaren daarvoor; toen ging het om 17 procent.

3.2 Discriminatiegrond

In 2014 maken meldingen over discriminatie naar ras een nog groter deel uit van de meldingen naar discriminatiegrond dan in voorgaande jaren (Tabel 2).

Tabel 2: Totaal aantal meldingen naar discriminatiegrond, 2011-2014

	2014		2013		2012		2011	
	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Discriminatiegrond								
ras	12163	75,0	3346	44,6	3242	45,8	3055	43,3
leeftijd	839	5,2	901	12,0	814	11,5	826	11,7
geslacht	540	3,3	709	9,5	525	7,4	597	8,5
handicap-chronische ziekte	502	3,1	519	6,9	462	6,5	467	6,6
godsdienst	450	2,8	369	4,9	320	4,5	364	5,2
seksuele gerichtheid	412	2,5	509	6,8	512	7,2	465	6,6
nationaliteit	324	2,0	305	4,1	429	6,1	265	3,8
antisemitisme	220	1,4	76	1,0	69	1,0	129	1,8
politieke gezindheid	39	0,2	22	0,3	17	0,2	66	0,9
levensovertuiging	32	0,2	21	0,3	14	0,2	22	0,3
burgerlijke staat	27	0,2	31	0,4	26	0,4	31	0,4
arbeidscontract	21	0,1	18	0,2	11	0,2	15	0,2
arbeidsduur	14	0,1	25	0,3	8	0,1	17	0,2
overige (niet wettelijke) gronden	623	3,8	607	8,1	555	7,8	687	9,7
onbekend	19	0,1	39	0,5	75	1,1	54	0,8
<i>Totaal</i>	<i>16225</i>	<i>100</i>	<i>7497</i>	<i>100</i>	<i>7079</i>	<i>100</i>	<i>7060</i>	<i>100</i>

Deze meldingsgrond is in 2014 12163 maal gedaan en betreft driekwart van het totaal aantal gemelde gevallen. In voorgaande jaren varieerde dit aandeel van 43 procent in 2011, 46 procent in 2012 tot 45 procent in 2013.

Alleen voor de ingezetenen van de diverse gemeenten waren er in 2014 7483 meldingen van discriminatie naar ras, die 68 procent uitmaken van het totaal aantal gemelde gevallen (zie tabel 3). In voorgaande jaren ging het nog om iets minder dan helft van de meldingen door ingezetenen. Op afstand volgen meldingen over discriminatie naar leeftijd (627), geslacht (442) en handicap (437). Deze aantallen liggen veel meer in de buurt van de aantallen in 2013, toen het ging om 636 meldingen van discriminatie op basis van leeftijd, 517 op basis van geslacht en 441 op basis van een handicap.

Opvallend is dat discriminatie naar godsdienst in 2014 een relatief grotere plaats innam dan in 2013. Het aantal meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid is in 2014 gezakt naar de zesde plaats. Het jaar daarvoor stond deze discriminatiegrond op de vijfde plaats, in 2012 op de derde en in 2011 op de vierde plaats.

Het aantal meldingen over antisemitisme is toegenomen ten opzichte van alle voorgaande jaren. Mogelijk heeft dit naast een daadwerkelijke stijging in het aantal voorvallen, te maken met de mogelijkheid om binnen LBA-net te rapporteren over antisemitisme als subcategorie. In 2014 ging het om 203 meldingen, wat ongeveer 2 procent beslaat van het totaal aantal meldingen van ingezetenen in de rubriek "Discriminatiegrond". In de rapportage over 2013 werd verwezen naar een inventarisatie door de MDRA. Daarin kwamen lagere aantallen naar boven. In 2012 ging het om 96 meldingen en in 2013 om 85.

De categorie 'overige (niet-wettelijke) gronden' is in 2014 met 5,1 procent wat kleiner dan in voorgaande jaren, maar is nog steeds relatief groot. De minste meldingen vielen wederom onder de categorieën arbeidsduur (11), arbeidscontract (19), politieke gezindheid (34) en levensovertuiging (28).

Zowel binnen als buiten de eigen gemeente gingen meldingen in 2014 het vaakst over ras, gevolgd door leeftijd, geslacht en een handicap of chronische ziekte. Wel is het aandeel meldingen over ras in een andere gemeente met 77,3 procent van de ingezetenen duidelijk hoger dan in de eigen gemeente, waar het om 64,6 procent ging.

Tabel 3: Aantal meldingen van ingezetenen naar discriminatiegrond, 2014

	Van ingezetenen			Van ingezetenen		
	Totaal	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente
	Aantal			%		
Totaal	10944	7681	3263	100	100	100
Discriminatiegrond						
ras	7483	4962	2521	68,4	64,6	77,3
leeftijd	627	466	161	5,7	6,1	4,9
geslacht	442	342	100	4,0	4,5	3,1
handicap-chronische ziekte	437	335	102	4,0	4,4	3,1
godsdienst	408	330	78	3,7	4,3	2,4
seksuele gerichtheid	363	315	48	3,3	4,1	1,5
nationaliteit	288	208	80	2,6	2,7	2,5
antisemitisme	203	177	26	1,9	2,3	0,8
politieke gezindheid	34	27	7	0,3	0,4	0,2
levensovertuiging	28	21	7	0,3	0,3	0,2
burgerlijke staat	25	20	5	0,2	0,3	0,2
arbeidsduur	11	7	4	0,1	0,1	0,1
arbeidscontract	19	12	7	0,2	0,2	0,2
overige (niet wettelijke) gronden	560	449	111	5,1	5,8	3,4
onbekend	16	10	6	0,1	0,1	0,2

Het aandeel meldingen over ras was weliswaar weer, net als in de voorgaande jaren, zowel in de steden, als de minder stedelijke gemeenten en het platteland de meest genoemde discriminatiegrond, toch is het aandeel in de zeer sterk stedelijke gebieden³ aanmerkelijk hoger dan in de minder stedelijke gebieden. Waar het in de zeer sterk verstedelijkte gebieden om 77,4 procent van de meldingen gaat, ligt dit in de sterk en matig stedelijke gebieden op ongeveer 65 procent, in de weinig stedelijk gebieden op bijna de helft en op het platteland op 46 procent. Dit verschil naar stedelijkheid is groter dan in voorgaande jaren. In minder stedelijke gebieden was het aandeel meldingen over discriminatie naar handicap en nationaliteit naar verhouding groot. Ook klachten over discriminatie naar leeftijd en seksuele gerichtheid komen relatief vaker voor in de minder en niet stedelijke gebieden. Dit patroon wijkt niet af van de voorgaande jaren.

3.3 Maatschappelijk terrein

Voor het eerst sinds de start van de verplichte registratie van meldingen van discriminatie vormden uitingen van discriminatie in de publieke of politieke opinie het belangrijkste maatschappelijke terrein. Het ging in 2014 om 9618 meldingen, die in totaal 60 procent van alle meldingen besloegen. In 2011

³ Zeer sterk stedelijk: ≥ 2500 omgevingsadressen/km²
 Sterk stedelijk: 1500 tot 2500 omgevingsadressen/km²
 Matig stedelijk: 1000 tot 1500 omgevingsadressen/km²
 Weinig stedelijk: 500 tot 1000 omgevingsadressen/km²
 Niet stedelijk: < 500 omgevingsadressen/km²

ging het om ongeveer 4 procent, in 2012 om 10 procent en in 2013 om ruim 8 procent van de meldingen.

Tabel 4: Totaal aantal meldingen naar maatschappelijk terrein, 2011-2014

	2014		2013		2012		2011	
	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Maatschappelijk terrein								
Publieke/politieke opinie	9618	60,1	605	8,4	678	9,9	263	3,9
Arbeidsmarkt	2042	12,8	2132	29,5	1956	28,6	2106	31,0
Commerciële dienstverlening	677	4,2	544	7,5	517	7,6	517	7,6
Openbare ruimte/publiek domein	629	3,9	559	7,7	687	10,1	715	10,5
Collectieve voorzieningen	636	4,0	619	8,6	575	8,4	583	8,6
Buurt/wijk	629	3,9	745	10,3	617	9,0	654	9,6
Onderwijs	373	2,3	360	5,0	321	4,7	368	5,4
Horeca/amusement	325	2,0	357	4,9	414	6,1	534	7,9
Politie/OM/Vreemdelingendienst	280	1,7	271	3,8	286	4,2	370	5,4
Media en reclame	229	1,4	467	6,5	159	2,3	123	1,8
Sport/recreatie	155	1,0	155	2,1	177	2,6	134	2,0
Huisvesting	139	0,9	155	2,1	168	2,5	177	2,6
Privésfeer	98	0,6	128	1,8	122	1,8	108	1,6
Overig	170	1,1	114	1,6	134	2,0	125	1,8
Onbekend/n.v.t.	6	0,0	14	0,2	17	0,2	23	0,3
<i>Totaal</i>	<i>16006</i>	<i>100</i>	<i>7225</i>	<i>100</i>	<i>6828</i>	<i>100</i>	<i>6800</i>	<i>100</i>

Ook apart voor ingezetenen geldt dat in 2014 discriminatie op gebied van de publieke of politieke opinie het belangrijkste maatschappelijke terrein besloeg. In 2012 en 2013 was het aantal meldingen op dit terrein al gestegen van plek 9 in de lijst naar de tweede en derde plaats in 2012 en 2013. In 2014 ging bijna de helft van de meldingen (5279) hierover, tegenover een tiende van de meldingen (584) in 2013. Deze meldingen zijn voor een groot deel geregistreerd in Amsterdam. Wanneer deze gemeente buiten de analyse wordt gelaten komt dit terrein met 3991 meldingen van ingezetenen echter nog steeds op de eerste plaats uit. Ook in de andere drie grote steden (Rotterdam, Den Haag, Utrecht) is het aantal meldingen op dit maatschappelijk terrein opmerkelijk hoog. In Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht samen ging het om 2382 meldingen op gebied van publieke- en politieke opinie.

Tabel 5: Aantal meldingen van ingezetenen naar maatschappelijk terrein, 2014

	Van ingezetenen			Van ingezetenen		
	Totaal	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente
	<i>Aantal</i>			<i>%</i>		
Totaal	10793	7596	3197	100	100	100
Maatschappelijk terrein						
Publieke/politieke opinie	5279	3101	2178	48,9	40,8	68,1
Arbeidsmarkt	1612	1214	398	14,9	16,0	12,4
Commerciële dienstverl.	621	455	166	5,8	6,0	5,2
Buurt/wijk	585	573	12	5,4	7,5	0,4
Collectieve voorzieningen	581	480	101	5,4	6,3	3,2
Openbare ruimte/publiek domein	539	479	60	5,0	6,3	1,9
Onderwijs	334	277	57	3,1	3,6	1,8
Horeca/amusement	264	207	57	2,4	2,7	1,8
Politie/OM/Vreemdelingendienst	246	213	33	2,3	2,8	1,0
Media en reclame	221	157	64	2,0	2,1	2,0
Sport/recreatie	134	105	29	1,2	1,4	0,9
Huisvesting	125	114	11	1,2	1,5	0,3
Privésfeer	90	87	3	0,8	1,1	0,1
Overig	156	129	27	1,4	1,7	0,8
Onbekend/n.v.t.	6	5	1	0,1	0,1	0,0

Net als in voorgaande jaren gingen nog steeds veel meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt. Hierover zijn in 2014 1612 meldingen van ingezetenen geregistreerd; in 2013 ging het om 1550 meldingen, in 2012 om 1450 en in 2011 waren dat er nog 1725. Daarnaast gingen ook dit rapportagejaar relatief veel meldingen over de commerciële dienstverlening (621), problemen in de wijk of buurt (585) en discriminatie door instanties die onder de noemer 'collectieve voorzieningen' vallen (581). Ook discriminatie in de openbare ruimte werd vaak gemeld (539). In tegenstelling tot voorgaande jaren waren er in 2014 relatief veel meldingen over discriminatie op gebied van onderwijs (334) en ook op gebied van horeca amusement (264) en Politie/OM/Vreemdelingendienst (246) kwamen er relatief veel meldingen binnen in 2014. Meldingen op gebied van media en reclame kwamen in 2014 minder voor dan in 2013. Waar het in 2014 om 221 meldingen en een tiende plaats in de lijst ging, stond deze post in 2013 met 441 meldingen op de zevende plaats. In 2011 en 2012 stond dit terrein met respectievelijk 120 en 144 meldingen op de elfde plaats. Net als in 2011 en 2012 maakten meldingen over discriminatie op gebied van huisvesting, tijdens sport en recreatie en in de privésfeer een veel kleiner deel uit van het totaal.

Meldingen over discriminatie op gebied van de publieke of politieke opinie werden weliswaar zowel binnen als buiten de eigen woongemeente het vaakst gedaan, maar vonden met 68,1 procent toch relatief veel vaker plaats in een andere gemeente dan in de eigen woongemeente, waar het om 40,8 procent ging. In 2013 gingen meldingen op dit gebied met 23,3 procent ook meer over een andere gemeente dan over de eigen woongemeente (9,7 procent). Meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt kwamen in tegenstelling tot

voorgaande jaren in 2014 meer voor binnen de eigen woongemeente dan in een andere gemeente. Ging het in 2013 nog om respectievelijk 24,7 en procent 29,4, in 2014 lagen deze percentages achtereenvolgens op 16,0 en 12,4 procent. Meldingen over discriminatie in de wijk of buurt gingen, geheel volgens de verwachting, nog steeds bijna uitsluitend over de eigen gemeente (7,5 procent) en maar weinig over een andere gemeente (0,4 procent). Ook voorvallen van discriminatie in de openbare ruimte kwamen naar verhouding minder vaak voor bij de meldingen over een andere gemeente. Dit beeld komt weer overeen met dat in voorgaande jaren.

Door inwoners van de zeer sterk verstedelijkte gebieden werden aanmerkelijk meer meldingen gedaan over discriminatie op het gebied van publieke of politieke opinie. In zeer sterk verstedelijkte gemeenten was dit aandeel 60,4 procent, tegenover 24,0 procent in de niet stedelijke gemeenten. In de zeer sterk stedelijke gemeenten komt discriminatie op gebied van de arbeidsmarkt met 11,3 wat minder voor dan in minder verstedelijkte gemeenten, waar dit aandeel zo'n 17 a 18 procent is. In plattelandsgemeenten zijn er, net als in 2013, naar verhouding wat meer meldingen over discriminatie in de buurt of wijk dan in stedelijke gebieden. In de niet stedelijke gemeenten ging het om 10,1 procent, tegenover 3,5 procent in de zeer sterk stedelijke gemeenten.

3.4 Aard

De aard van de klacht verschaft een beter beeld van wat er is voorgevallen. Was er bijvoorbeeld sprake van een omstreden behandeling, geweld of bedreiging?

In 2014 is, net als in 2011 en 2012 een aparte post opgenomen voor "Belediging". In 2013 ontbrak deze en vielen deze meldingen onder "Vijandige bejegening". Daaronder vielen destijds 2960 meldingen, welke 38,9 procent uitmaakten van het totaal aantal meldingen. In 2014 vielen 1560 meldingen onder belediging en 9368 onder een vijandige behandeling. Dat is samen twee derde van het totaal aantal meldingen, wat betekent dat er een behoorlijke stijging van dit soort meldingen is geweest sinds 2013.

Tabel 6: Totaal aantal meldingen naar aard van de discriminatie, 2011-2014

	2014		2013		2012		2011	
	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Aard van de discriminatiemelding								
Vijandige bejegening	9368	57,1	2960	38,9	1928	27,8	1814	25,6
Omstreden behandeling	3976	24,2	3976	52,3	3768	54,3	3809	53,8
Belediging	1560	9,5	-	-	678	9,8	965	13,6
Geweld	269	1,6	330	4,3	265	3,8	181	2,6
Bedreiging	181	1,1	181	2,4	144	2,1	121	1,7
Overig	1048	6,4	137	1,8	135	1,9	165	2,3
Onbekend	14	0,1	16	0,2	23	0,3	24	0,3
<i>Totaal</i>	<i>16416</i>	<i>100</i>	<i>7600</i>	<i>100</i>	<i>6941</i>	<i>100</i>	<i>7079</i>	<i>100</i>

Specifiek voor de ingezetenen ging het in 2014 om 4777 meldingen van een vijandige benadering en 1558 meldingen van belediging (Tabel 7). Deze twee categorieën besloegen 57 procent van het totaal. Ook voor ingezetenen heeft er een substantiële toename plaatsgevonden van deze meldingen ten opzichte van 2013.

Een omstrede behandeling kwam in 2014 onder ingezetenen daarentegen relatief aanmerkelijk minder voor dan in de voorgaande jaren. Terwijl het toen ging om ongeveer de helft van de meldingen, lag dit aandeel in 2014 op 30 procent. In absolute zin is het aantal meldingen op deze post overigens toegenomen van 3162 tot 3360.

Bedreigingen en geweld kwamen in 2014 het minst voor met respectievelijk 1,5 en 2,1 procent van de meldingen van ingezetenen (respectievelijk 164 en 228 meldingen). Ook in de eerdere jaren kwamen deze vormen van discriminatie het minst vaak voor.

In tegenstelling tot voorgaande jaren is het aandeel meldingen van een omstrede behandeling in 2014 iets groter onder de voorvallen die in de eigen woongemeente plaatsvonden dan onder de gemelde voorvallen over een andere gemeente. In 2013 was het verschil al lang niet meer zo groot als in 2011 en 2012, maar in 2014 is het aandeel meldingen van een omstrede behandeling in de eigen gemeente 32,5 tegenover 24,7 van de meldingen over een andere gemeente. Een vijandige bejegening komt met 41,2 procent wat minder voor in de eigen gemeente dan in een andere gemeente (47,1), terwijl de post belediging juist met 19,7 procent bijna uitsluitend wordt gemeld in de eigen gemeente. Deze post maakt slechts 0,2 procent uit van de meldingen over een andere gemeente. Ook geweld en bedreiging werden met elk 0,3 procent relatief weinig gemeld over een andere gemeente. Opvallend is ook het hoge aandeel onder de post "overig" in andere gemeenten; 886 klachten vielen onder deze categorie in andere gemeenten tegenover 134 in de eigen gemeente.

Tabel 7: Aantal meldingen van ingezetenen naar aard van het voorval, 2014

	Van ingezetenen			Van ingezetenen		
	Totaal	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente
	<i>Aantal</i>			<i>%</i>		
Totaal	11121	7883	3238	100	100	100
Aard						
Vijandige bejegening	4777	3251	1526	43,0	41,2	47,1
Omstrede behandeling	3360	2560	800	30,2	32,5	24,7
Belediging	1558	1552	6	14,0	19,7	0,2
Geweld	228	217	11	2,1	2,8	0,3
Bedreiging	164	155	9	1,5	2,0	0,3
Overig	1020	134	886	9,2	1,7	27,4
Onbekend	14	14	0	0,1	0,2	0,0

Een omstreden behandeling komt in 2014 in tegenstelling tot voorgaande jaren relatief veel vaker voor in de niet stedelijke gemeenten dan in de (zeer) sterk stedelijke gemeenten. In de niet stedelijke gemeenten gaat het om 43,4 procent van de meldingen en in zeer sterk stedelijke gemeenten om 22,5 procent. Ook voor een vijandige benadering blijkt dat deze in de niet stedelijke gemeenten met 43,2 procent naar verhouding vaker wordt gemeld dan in de zeer sterk stedelijke gemeenten, waar dat aandeel 30,8 is. Belediging als achtergrond van de melding is vrijwel alleen voorbehouden aan de zeer sterk stedelijke gemeenten.

3.5 Klachtbehandeling

Naast een beschrijving van de gemelde vorm van discriminatie, is ook vastgelegd hoe de klacht door de gemeente afgehandeld is. Zoals al eerder opgemerkt kunnen er bij klachtbehandeling meerdere manieren van afhandeling hebben plaatsgevonden.

Net als in 2013 werd advies of informatie in 2014 het meeste geboden als klachtbehandeling. Echter, zowel absoluut als relatief kwam deze wijze van afhandeling meer voor in 2014 dan in 2013. In 2014 ging het om 12029 meldingen die 56,3 procent van alle meldingen besloegen, tegenover 3518 meldingen en een aandeel van 37,2 procent in 2013.

Tabel 8: Totaal aantal meldingen naar klachtbehandeling, 2011-2014

	2014		2013		2012		2011	
	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Klachtbehandeling								
Advies/informatie	12029	56,3	3518	37,2	2928	30,5	3533	35,5
Registratie	4262	19,9	3156	33,4	3563	37,1	3604	36,2
Bijstaan in procedure	1673	7,8	955	10,1	1146	11,9	1047	10,5
Doorverwijzing	755	3,5	422	4,5	318	3,3	303	3,0
Bemiddeling	512	2,4	299	3,2	386	4,0	448	4,5
Beïnvloeding beleid	455	2,1	508	5,4	381	4,0	303	3,0
Eigen onderzoek ADV	415	1,9	428	4,5	298	3,1	284	2,9
Onderwijs	54	0,3	-	-	-	-	-	-
Overig	1205	5,6	172	1,8	228	2,4	422	4,2
Onbekend	10	0,0	-	-	361	3,8	-	-
<i>Totaal</i>	<i>21370</i>	<i>100</i>	<i>9458</i>	<i>100</i>	<i>9609</i>	<i>100,0</i>	<i>9944</i>	<i>100</i>

Bij ingezetenen is ook een stijging van dit soort klachtafhandeling te zien; ging het in 2013 nog om 2887 meldingen, in 2014 is dit gestegen naar 7121 meldingen. In 2014 maakte deze afhandeling 45,9 procent uit van het totaal, tegenover 38 procent in het jaar daarvoor. 'Registratie'⁴ stond bij ingezetenen net als in 2013 op de tweede plaats (3680 keer), maar relatief kwam deze manier van afhandeling met 23,7 procent minder voor dan in 2013, toen het ging om 31,6 procent. Verder werden ingezetenen die een klacht meldden vaak bijgestaan in een vervolprocedure (bij ongeveer een tiende van de

⁴ Volgens het formulier betekent de werkwijze 'registratie' dat de klachtbehandeling heeft bestaan uit het registreren van de klacht of melding en uit het geven van een korte reactie (telefonisch of per e-mail).

meldingen). Dit aandeel is een fractie hoger dan in voorgaande jaren. Minder vaak werd (ook) doorverwezen (4,7 procent), bemiddeld (2,8 procent), deed de anti-discriminatievoorziening eigen onderzoek (2,5 procent) of werd de melding gebruikt om het beleid te beïnvloeden (2,0 procent). Dit was in de jaren daarvoor ook al het geval. Opvallend is dit jaar het hoge aandeel klachtbehandelingen onder de post "overig". Daarbij ging het in 2014 met 1187 afhandelingen om bijna 8 procent van alle afhandelingen van meldingen van ingezetenen. In 2011 ging het om 372 (4,3 procent), in 2012 195 (2,5 procent) en in 2013 werden 154 (2,0 procent) klachten onder deze rest-post geregistreerd.

Tabel 9: Aantal meldingen naar klachtbehandeling, 2014

	Van ingezetenen			Van ingezetenen		
	Totaal	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente
	Aantal			%		
Totaal	15508	11339	4169	100	100	100
Klachtbehandeling						
Advies/informatie	7121	5130	1991	45,9	45,2	47,8
Registratie	3680	2989	691	23,7	26,4	16,6
Bijstaan in procedure	1593	1461	132	10,3	12,9	3,2
Doorverwijzing	722	510	212	4,7	4,5	5,1
Bemiddeling	440	331	109	2,8	2,9	2,6
Eigen onderzoek ADV	393	292	101	2,5	2,6	2,4
Beïnvloeding beleid	314	233	81	2,0	2,1	1,9
Onderwijs	53	8	45	0,3	0,1	1,1
Onbekend	5	3	2	0,0	0,0	0,0
Overig	1187	382	805	7,7	3,4	19,3

Net als in 2013 worden in 2014 meldingen van ingezetenen over voorvallen in een andere gemeente minder afgehandeld door registratie en het geven van een korte reactie (16,6 procent) ten opzichte van de meldingen over de eigen gemeente (26,4 procent). Hoewel in voorgaande jaren bij meldingen over een andere gemeente duidelijk vaker advies of informatie werd gegeven dan bij meldingen over de eigen gemeente, is dat in 2014 niet het geval. Bij een voorval binnen de eigen gemeente ging het bij 45,2 procent om advies en informatie en bij een melding over een andere gemeente was dit met 47,8 maar iets hoger. Net als in de eerdere jaren werden ingezetenen bij meldingen over de eigen gemeente duidelijk vaker bijgestaan in de procedure (12,9 procent van alle klachtbehandelingen), dan bij meldingen over een andere gemeente (3,2 procent van het totaal).

4 Conclusies

Dit rapport gaat over de meldingen van discriminatie zoals die in 2014 zijn geregistreerd bij de gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen. In totaal zijn er 10667 meldingen door ingezetenen gedaan. Dit zijn er beduidend meer dan in alle voorgaande jaren. Noemenswaardig is ook de aanzienlijke stijging

van het aantal meldingen van niet-ingezetenen. Ongeveer een derde van de meldingen kwam daar vandaan. Ten opzichte van 2012 en 2013 is dit aandeel ongeveer verdubbeld.

Net als in voorgaande jaren gingen in 2014 de meeste meldingen over discriminatie naar ras. Dit aandeel is wel aanzienlijk gestegen ten opzichte van eerdere jaren. Het ging nu om ruim twee derde van alle meldingen van ingezetenen, terwijl dit in de jaren daarvoor om minder dan de helft ging. Het maatschappelijk terrein waar de meeste meldingen over gingen was dit jaar "publieke of politieke opinie" en niet langer de arbeidsmarkt. Meldingen op gebied van media en reclame kwamen in 2014 minder voor dan in 2013. De aard van de melding betrof in 2014 voor het grootste deel een vijandige benadering. Een omstreden behandeling is daarmee gezakt van de eerste naar de tweede plaats in de lijst. Wat de afhandeling van de klachten betreft, werd weliswaar net als in voorgaande jaren, het meeste advies en informatie gegeven. Echter, deze wijze van klachtbehandeling kwam zowel absoluut als relatief meer voor dan in 2013.

Concluderend kan gesteld worden dat de meldingen in het jaar 2014 een zeer grote groei laten zien van het aantal meldingen met als discriminatiegrond ras en het domein publieke/politieke opinie. Deze meldingen over ras en op gebied van publieke en politieke opinie werden vooral in de (groot) stedelijke gemeenten gedaan. In de plattelandsgemeenten vonden net als in de voorgaande jaren duidelijk meer discriminatiemeldingen plaats over de buurt of wijk dan in de stedelijke gebieden.

Al met al wijken de bevindingen op een aantal punten noemenswaardig af van die van eerdere jaren. Toch is er op andere punten nog steeds sprake van consistentie over de jaren heen. Dit geldt onder meer voor het aantal meldingen op gebied van leeftijd, geslacht en handicap. Ook het absolute aantal meldingen op het terrein van de arbeidsmarkt strookt met dat van 2013. Tot slot, advies en informatie is nog steeds de meest gehanteerde manier van klachtafhandeling. Er is al met al nog steeds sprake van continuïteit in de gegevens over de jaren heen. De meldingen zijn in 2014 op dezelfde wijze geregistreerd als de jaren daarvoor, wat betekent dat uitspraken over de totalen (onder voorwaarde dat de respons 100 procent was) alsmede ontwikkelingen in het relatieve aandeel van de meldingen per rubriek mogelijk zijn.

Een belangrijk punt van aandacht waar bij de interpretatie rekening moet worden gehouden is dat niet alle gemeenten het onderscheid maken tussen meldingen over de eigen en een andere gemeente. Als het daarbij om grote gemeenten gaat, zoals in dit geval de gemeente Amsterdam, betekent dit een vertekening van de resultaten. Om de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren te waarborgen zou een kanttekening hierover bij de beschrijving van de resultaten en voor de totalen een analyse met en zonder Amsterdam, voldoende kunnen zijn. Als het probleem structureler opgelost zou gaan worden, bijvoorbeeld door erop toe te zien dat alle gemeenten het onderscheid op dezelfde manier maken, is het zaak om daar bij een vergelijking over de jaren rekening mee te houden.

Een laatste kanttekening bij de huidige gegevens betreft de interpretatie van de resultaten door verschillen tussen ADV's in de wijze van registreren en verschillen tussen gemeenten in de wijze van invullen van de rapportageformulieren. Over 2014 is er op dat punt een duidelijke verbetering ten aanzien van voorgaande jaren; voor de ADV's die met LBA-net werken is

het gemakkelijker om informatie over subcategorieën zoals antisemitisme naar boven te halen. Dit leidt tot een verbeterde rapportage over bepaalde subcategorieën. Verder heeft ook de invoer en controle van de rapportageformulieren door het ministerie van BZK geleid tot meer uniformiteit in de rapportage ten opzichte van voorgaande jaren. De foutgevoeligheid is in deze fase van de rapportage verminderd en de kwaliteit van de rapportage van de gegevens op geaggregeerd niveau verbeterd.

Referenties

Andriessen, I. & H. Fernee (2012) Meldingen van discriminatie in Nederland. Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

CBS (2013) Registratie discriminatieklachten 2011. Methode en uitkomsten, Den Haag/Heerlen, CBS.

CBS (2013) Registratie discriminatieklachten 2012. Methode en uitkomsten, Den Haag/Heerlen, CBS.

Coumans, M. (2014) Registratie discriminatieklachten 2013. Methode en uitkomsten, Den Haag/Heerlen, CBS.

Koninkrijk der Nederlanden. Staatscourant Nr. 17434 (2010) Regeling van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 10 november 2010, nr. 2010-0000711007, tot wijziging van de Regeling registratieformulier antidiscriminatievoorzieningen.

Bijlage: Overzichtstabel

Tabel: Aantal meldingen van ingezetenen en niet-ingezetenen naar discriminatiegrond, maatschappelijk terrein, aard en klachtbehandeling, 2014

	Van ingezetenen			Van niet-ingezetenen	Totaal
	Voorval in de gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal	Voorval in de gemeente	
	<i>Aantal</i>				
Totaal	7465	3202	10667	5230	15897
Discriminatiegrond					
ras	4962	2521	7483	4680	12163
antisemitisme	177	26	203	17	220
nationaliteit	208	80	288	36	324
handicap-chronische ziekte	335	102	437	65	502
leeftijd	466	161	627	212	839
seksuele gerichtheid	315	48	363	49	412
geslacht	342	100	442	98	540
arbeidsduur	7	4	11	3	14
arbeidscontract	12	7	19	2	21
burgerlijke staat	20	5	25	2	27
godsdienst	330	78	408	42	450
levensovertuiging	21	7	28	4	32
politieke gezindheid	27	7	34	5	39
overige (niet wettelijke) gronden	449	111	560	63	623
onbekend	10	6	16	3	19
<i>Totaal</i>	<i>7681</i>	<i>3263</i>	<i>10944</i>	<i>5281</i>	<i>16225</i>
Maatschappelijk terrein					
Arbeidsmarkt	1214	398	1612	430	2042
Buurt/wijk	573	12	585	44	629
Collectieve voorzieningen	480	101	581	55	636
Commerciële dienstverlening	455	166	621	56	677
Horeca/amusement	207	57	264	61	325
Huisvesting	114	11	125	14	139
Media en reclame	157	64	221	8	229
Onderwijs	277	57	334	39	373
Politie/OM/Vreemdelingendienst	213	33	246	34	280
Privésfeer	87	3	90	8	98
Publieke/politieke opinie	3101	2178	5279	4339	9618
Sport/recreatie	105	29	134	21	155
Openbare ruimte/publiek domein	479	60	539	90	629
Overig	129	27	156	14	170
Onbekend/n.v.t.	5	1	6	0	6
<i>Totaal</i>	<i>7596</i>	<i>3197</i>	<i>10793</i>	<i>5213</i>	<i>16006</i>
Aard					
Omstreden behandeling	2560	800	3360	616	3976
Vijandige bejegening	1552	6	1558	2	1560
Belediging	3251	1526	4777	4591	9368
Geweld	217	11	228	41	269
Bedreiging	155	9	164	17	181
Overig	134	886	1020	28	1048
Onbekend	14	0	14	0	14
<i>Totaal</i>	<i>7883</i>	<i>3238</i>	<i>11121</i>	<i>5295</i>	<i>16416</i>
Klachtbehandeling					
Registratie	2989	691	3680	582	4262
Advies/informatie	5130	1991	7121	4908	12029
Beïnvloeding beleid	233	81	314	141	455
Bemiddeling	331	109	440	72	512
Bijstaan in procedure	1461	132	1593	80	1673
Doorverwijzing	510	212	722	33	755
Eigen onderzoek ADV	292	101	393	22	415
Onderwijs	8	45	53	1	54
Overig	382	805	1187	18	1205
Onbekend	3	2	5	5	10
<i>Totaal</i>	<i>11339</i>	<i>4169</i>	<i>15508</i>	<i>5862</i>	<i>21370</i>